

Pavel Zdešar et al.:

Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje, 2. del

Za mano je burna sobota. Prebral sem nekaj ključnih poglavij knjige Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje, preostale pa preletel, da bi dobil vtis o vsebini drugega dela knjige našega novega čebelarskega učbenika. V prvem delu knjige je bilo kljub velikemu napredku znanosti težko podati neke revolucionarne ideje. Vrsta novih teoretičnih znanj pravzaprav ni veliko prispevala k dojemanju čebelje družine, kot smo jo poznali pred nekaj več kot desetletjem. Toda v čebelarski tehnologiji ni bilo zapisanega veliko novega. Po navadi je bil obseg del premajhen, ključni pisci pa še preveč obremenjeni z ustaljeno prakso večine čebelarjev.

V tej knjigi so nam izkušeni čebelarski mojstri predstavili vrsto tehnoloških prijemov, ki so se razvili v desetletjih praktičnega dela. Še posebej sem bil pozoren na pisanje urednika in pisca zajetnega dela o tehnologiji čebelarjenja. Navdušen sem, ker v viziji še vedno obstaja NAŠ ČEBELNJAK. Koncept čebelnjaka v resnici zasluži posebno spoštovanje, in to ne samo zaradi kulturne dediščine, ampak tudi zaradi posebnih razmer za čebelarjenje, saj se te lahko približajo celo pravi farmacevtski proizvodnji. Tovrstne vizije si na prostem težje zamislim. Tudi sam sem veliko razmišljal o konstrukcijah in rešitvah panjev za čebelarjenje v čebelnjaku. Morda bo kdo s težavo sprejel eno ključnih ugotovitev. Čebelarjenje v čebelnjaku se lahko razširi po vsem svetu, če bomo vanj spravili moderni panj s standardnimi merami satnikov. Res da tudi v svetovnih razmerah obstaja nekaj neskladij, kot lahko preberemo v knjigi, vendar velika odstopanja vsekakor ne omogočajo širše uveljavitve. Glede na lastnosti naše kranjice Pavle Zdešar predlaga uveljavitev dvoetažnega plodišča LR-mere z dvema nižjima mediščema, saj na ta način še vedno lahko dva panja spravimo v višino treh standardnih AŽ-panjev. To bi nam sicer omogočilo tudi širše uveljavljanje tehnologije čebelarjenja v čebelnjaku. Seveda so v okviru tega mogoče še številne dodatne inovacije. Vesel sem, da je opazno mesto dobil Kirarjev panj. Tako Zdešarjev predlog čebelarjenja v čebelnjaku kot Kirarjev panj izključujeta možnost mešanja plodiščnih in mediščnih satov. Na to opozarjajo tudi drugi avtorji in ob morebitnih enakih satnikih svetujejo strogo označevanje in ločevanje satja glede na mesto uporabe. Ločitev satov na plodišče in medišče je nujna, ker je samo na ta način zagotovljeno kar najmanjše možno onesnaženje medu, bodisi s sredstvi za zdravljenje čebel bodisi na račun hranjenja čebel.

Morebitni bodoči konstruktorji panjev bodo v knjigi našli zbrane vse podrobnosti, ki jih MORAJO upoštevati pri načrtovanju, predvsem pomembno pa je upoštevati priporočila glede ustreznih razmikov v panju. Pomembno je, da nam knjiga ponuja tudi sodoben pogled na materiale v panju. To ni lahka naloga za čebelarje z zalogo starih

Čebelarska zveza Slovenije
Brdo pri Lukovici 2011
512 strani, trda vezava

panjev. Poleg tega pa je cena nerjavnega železa občutno višja. Naj samo spomnim, da je, žal, v propolisu mogoče najti čezmerne količine cinka. Pri tem ne smemo pozabiti, da čebele propolis prenašajo iz enega dela panja v drugi del, tako da lahko cink s pocinkane mreže zaide na mrežo za zbiranje propolisa.

Ob takem navdušenju je sicer tudi nekoliko grenkega priokusa. Žal za optimalno rešitev (LR-mera) še nimamo razvitih panjev. Ali je to čebelarjenje s predali, kakršnega je že preizkusilo nekaj čebelarjev? Ali je morda to lahko panj, izdelan kot trietažni AŽ-panj, ki ga sicer avtor priporoča kot že uveljavljeno rešitev? Ali pa lahko kaj potegnemo iz dediščine Kirarjevega panja? Kirarjev B-panj je sicer predlagan kot dobra rešitev za stacionarno čebelarjenje, poleg tega pa morda z njim lažje podpremo tudi proizvodnjo čebel na satih DB-mere. Čebelarji, ki bodo še naprej prodajali v dežele z DB-panji, se bodo verjetno prilagajali tudi temu. Dolgoročno pa bomo verjetno res morali privoliti v najbolj razširjeno mero satnika v svetu – tj. v LR-mero. Kakor koli, zelo bi bili dobrodošli natančni načrti ustreznih panjev. Je to posebno delo za komisijsko za tehnologijo čebelarjenja?

Pri opravljanju s čebeljimi družinami je pomembno ključno sporočilo, da čebele vedno potrebujejo zajetno zalogo medu za normalno delovanje. Drugo pomembno sporočilo pa je, da poletje ni čas za reševanje čebel, največja skrb za bodoče družine je že spomladi in ob zadnji obilni zanesljivi paši, ki je pri nas pravi kostanj. V drugačen odnos do čebel so

nas potisnile varoje in njihova spremljajoča družina (nosema, virusi, pesticidi), ki zelo prizadenejo čebeljo družino, še zlasti, če se jim pridruži izrazito sušno poletje, kot smo ga znova doživeli letos. Čebelarji, ki imamo težave z ustreznim vzdrževanjem čebel, imamo tri možnosti: (1) opustiti moteče dejavnosti in se brezkompromisno resno oprijeti čebelarjenja, (2) zmanjšati število čebeljih družin, da kljub pičlemu prostemu času še vedno najdemo dovolj časa zanje, ali (3) priznati svojo nezmožnost za čebelarjenje in prenehati z dejavnostjo.

Pomemben delež v knjigi je namenjen tudi predstavitvi čebeljih pridelkov in njihovi uporabi. Gre za pomemben prispevek, v katerem je zbranega veliko znanja in ki bo koristen pripomoček čebelarjem tako pri razumevanju pridelave kot pri morebitni pripravi posebnih izdelkov iz čebeljih pridelkov. Sveže v našem čebelarskem tisku pa delujejo poglavja o kontroli kakovosti in trženju čebeljih pridelkov. Po navadi se znamo potruditi in postati pravi mojstri pridelave, resen problem pa se pojavi, ko je treba pridelke v primerni obliki ponuditi porabniku. Omenjena poglavja so dober začetek za širše poznavanje celotnega procesa od paše do mize naših porabnikov.

Pri vsem skupaj sem nekoliko pogrešal omembo dela z mladimi v šolah in vrtcih. Dejavnost na tem področju je dobro razvita, in to že desetletja. Zaradi tega so porabniki razmeroma dobro izobraženi, saj znajo ceniti doma pridelane čebelje pridelke. To je nekaj, pri čemer moramo na ravni čebelarske organizacije vztrajati in kar moramo tudi poglobljati, na ravni čebelarskega podjetništva pa moramo brezkompromisno sodelovati v tovrstnih dejavnostih.

Manj obsežno sta predstavljeni tudi področji apiterapije in zgodovine čebelarjenja. Vsekakor imamo na voljo nekaj osnovnih informacij, za poglobljeno spoznavanje pa lahko v roke vzamemo druga domača ali tuja dela. Upam, da bomo lahko kmalu brali tudi posebna dela s teh dveh področij.

Nekaj manjših pomanjkljivosti zaradi tiskarskih škratov in včasih samosvojega razlaganja bioloških osnov razvoja čebelje družine niso zmanjšali mojega navdušenja nad bogato sporočilnostjo dolgoletnih izkušenj čebelarskih mojstrov. Morda pisanje ne bo uspelo premakniti prakse in mišljenja številnih čebelarjev, a prihodnji rodovi čebelarjev bodo pokazali, da tudi naše čebelarjenje v čebelnjaku lahko drži korak z razvojem tehnologije čebelarjenja in pridelave čebeljih pridelkov ali celo prevzame prvenstvo na teh področjih. Vsekakor jim bo ta knjiga v veliko oporo, lahko bi rekel ključni priročnik pri razvoju čebelarske tehnologije v tretjem tisočletju, ko se bo znanje mojstrov združilo s sodobnimi tehnologijami. ■

prof. dr. Janko Božič, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

ČEBELARSKI ŽURNAL

Ilustrirani časopis za čebelarsko kulturo

Poziv k naročilu za leto 2012

Časopis izhaja v srbskem jeziku štirikrat letno (januar, april, julij in oktober) na 52 barvnih straneh.

Cena letne naročnine je 18 EUR
(v ceno je vračunana dostava na naslov naročnika)

PREDPLAČILO LAHKO IZVRŠITE NA DVA NAČINA:

- 1. Preko posrednika v Sloveniji g. Franca Prezelja:**
Kontakt: 030/604 011; 01/831 54 45; 041/295 766;
franc.prezelj@siol.net
- 2. Direktno, preko sledečih korakov za plačilo:**
Intermediary Bank / Correspondent Bank
SWIFT – BIC: DEUTDEFF
Ime: DEUTSCHE BANK AG
Mesto, Država: FRANKFURT AM MAIN, GERMANY
Account with institution / Beneficiary's Bank
SWIFT – BIC: KOBRRS33
Ime: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD
Naslov: Svetog Save 14
Mesto, Država: 11000 Belgrade, Republic of Serbia
Beneficiary
IBAN/ številka računa: RS35205007100046637333
Ime podjetja: IZDAVAČKA AGENCIJA UME LJ IČ
Naslov: ČE DE DULEJANOV IČ A 33
Mesto, Država: Kragujevac, REPUBLIC OF SERBIA

Bančno provizijo plača naročnik, o čimer obvesti bančnega uslužbenca. Potrđilo o plačilu s točnim naslovom predplačnika je potrebno poslati z elektronsko pošto na e-naslov: pcelarskizurnal@yahoo.com, ali s pošto na naslov: Pčelarski žurnal, Braće Jerković 103/10, 11010 Beograd, Srbija

Kontakt: **Ivan Umelj ić** • ++381 64 2424455 • ++381 11 2497890
pcelarskizurnal@yahoo.com • www.umeljic.com

Novi naročniki prejemejo v dar dve številki Čebelarskega žurnala iz leta 2011.